

POSTANOWIENIE

30 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 30 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa R.S.

przeciwko R.G.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej R.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 4 kwietnia 2024 r., V AGa 314/21,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda R.S. na rzecz pozwanego R.G. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia powodowi do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 kwietnia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie z powództwa R.S. przeciwko R.G. o zapłatę, na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 9 kwietnia 2021 r., V GC 62/18, oddalił apelację (pkt 1.) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 8100 zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia

prawomocności postanowienia, którym je zasądzone, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 2.).

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając ten wyrok w całości oraz wnosząc o jego uchylenie oraz uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dochodzonego roszczenia w całości wraz z kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że wniesiona przez niego skarga ma być oczywiście uzasadniona.

Pozwany złożył odpowiedź na skargę kasacyjną powoda, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez powoda nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (gravamen). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał oczywistą zasadność skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

Na gruncie przedmiotowej przesłanki chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego

wglębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11).

Uzasadniając wystąpienie w niniejszej sprawie omawianej przyczyny kasacyjnej powód wskazał, że jego ocenie Sąd II instancji miał się dopuścić naruszenia przepisów prawa materialnego poprzez „uznanie, że zgłoszenie w innym postępowaniu zarzutu potrącenia tożsamy należności, jak te dochodzone w niniejszej sprawie, nawet wobec nieuwzględnienia tego zarzutu, a nawet wobec nieprzeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia wysokości należnej kwoty związanej z tym zarzutem, tworzy powagę rzeczy osądzonej, co uniemożliwia rozstrzygnięcie roszczenia zgłoszonego przez powoda w niniejszej sprawie”.

Odnosząc się do powyższego stanowiska powoda, wskazać należy, iż dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie SN z 15 listopada 2022 r., I CSK 1893/22). W odniesieniu do przywołanej wyżej kwestii powód w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazał żadnych przepisów, które, w jego ocenie, zostały naruszone przez Sąd II instancji.

Ponadto, Sąd II instancji wydając zaskarżony wyrok nie oparł się wyłącznie na ustaleniach poczynionych w toku innego prawomocnie zakończonego postępowania, które toczyło się pomiędzy powodem a pozwanym, lecz w uzasadnieniu swojego wyroku wyraźnie wskazał, że również postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszym postępowaniu nie pozwoliło na ustalenie, że prace, za które powód domagał się wynagrodzenia, zostały wykonane w całości i prawidłowo.

Jako argument mający świadczyć o oczywistej zasadności skargi powód wskazał również naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c., którego miał się dopuścić Sąd II instancji „poprzez pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw na skutek niedopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego o odpowiedniej specjalizacji na wniosek powoda i wydanie rozstrzygnięcia oddalającego roszczenie powoda pomimo tej okoliczności”. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości działań procesowych sądu lub strony przeciwnej nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Ocena zaistnienia takiej sytuacji procesowej dokonywana być powinna w kontekście okoliczności konkretnej sprawy. Chodzi jednak tylko o wypadki rzeczywistego pozbawienia możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu. O pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływ tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu oraz niemożności obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności (postanowienie SN z 7 maja 2021 r., IV CSK 599/20).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że okoliczności wskazane przez skarżącego nie pozwalają na przyjęcie, że doszło do pozbawienia powoda możliwości obrony jego praw. Wskazana przez powoda przyczyna nieważności postępowania nie może być bowiem rozciągnięta na przypadki nieprzeprowadzenia wnioskowanych dowodów i to niezależnie od tego, czy następuje to na skutek ich oddalenia przez sąd, w związku z uznaniem, iż nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia istoty sprawy, bądź w wyniku naruszenia przepisów procesowych, normujących zasady przeprowadzania postępowania dowodowego (postanowienie SN z 20 maja 2016 r., II CZ 29/16). Są to uchybienia sądu, które nie pozbawiają strony możliwości obrony jej praw a jedynie mogą utrudniać lub uniemożliwiać właściwe ustalenie stanu faktycznego lub w inny sposób wpływać na treść

rozstrzygnięcia, co może stanowić podstawę zarzutów kasacyjnych naruszenia prawa procesowego (wyrok SN z 7 maja 2009 r., IV CSK 513/08).

Niezależnie od powyższego Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że wskazanie art. 379 pkt 5 k.p.c. jako przepisu, który miał zostać naruszony przez Sąd II instancji, świadczy o tym, że pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw miało wystąpić wyłącznie przed Sądem I instancji a uchybienie Sądowi II instancji miało polegać na niestwierdzeniu nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego. Z przyczyn wskazanych już powyżej nie sposób jednak mówić o naruszeniu przez Sąd II instancji tego przepisu. Jeśli natomiast w ocenie powoda miał on zostać pozbawiony możliwości obrony swych praw również w postępowaniu apelacyjnym, to jako naruszone przez Sąd II instancji powinien wskazać inne przepisy niż art. 379 pkt 5 k.p.c., czego jednak nie uczynił.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[a.ł.]